

VoorZorg 2 Ontwikkeling en onderzoek (2020-2024)

Informatie voor geboortezorg, gemeenten en partners, betrokken bij kwetsbare gezinnen en de eerste 1000 dagen.

Inleiding

Ongeveer 14% van de kinderen in Nederland heeft een minder gunstige start bij de geboorte. Dit is te wijten aan vroeggeboorte, een laag geboortegewicht of een combinatie van beide. Een minder gunstige start is zeer sterk gerelateerd aan sociale risicofactoren en het gebrek aan beschermende factoren. Kinderen van vrouwen in achterstandssituaties hebben zelfs een aanzienlijk hoger risico op overlijden en ziekte rond en kort na de geboorte. Deze verschillen worden veroorzaakt door bijvoorbeeld leefstijl, stress, voedsel, armoede en sociale omgeving. Als een ongeboren kind, in deze vormende fase, wordt blootgesteld aan stress, tabaksrook, slechte voeding, misbruik of andere risicofactoren, is dit de oorzaak van gezondheidsproblemen. Ouderlijke stress – als gevolg van bijvoorbeeld huiselijk geweld, relatieproblemen, levensstijl, armoede – is een belangrijke risicofactor. 3-5 % van de pasgeboren kinderen wordt geboren in zeer kwetsbare gezinnen met een cumulatie van risico's. Kwetsbare ouders moeten daarom passende steun krijgen om stress te verlichten, gezondheidsvaardigheden aan te leren en sensitief ouderschap te verbeteren.

VoorZorg is een (kosten)effectieve interventie voor zeer kwetsbare vrouwen die voor het eerst moeder worden. VoorZorg heeft bewezen effectief te zijn in het verbeteren van de leefstijl (minder roken en meer borstvoeding) en het verminderen van huiselijk geweld en kindermishandeling (Mejdoubi, 2014). Deze effecten worden bereikt doordat de VoorZorgverpleegkundigen op basis van een vertrouwensrelatie de moeders/gezinnen passende ondersteuning kunnen geven.

Waarom VoorZorg 2?

VoorZorg is ontwikkeld en onderzocht voor eerste zwangerschappen, maar niet voor tweede of latere zwangerschappen.

Als VoorZorg zo kan worden aangepast dat het ook effectief is voor deze kwetsbare gezinnen met niet-eerste zwangerschappen zou dat veel ellende en geld besparen. Het kan deze ouders de kans geven om hun problemen onder controle te krijgen en een betere ouder te zijn voor hun kind(eren) en deze kinderen zullen betere kansen in het leven hebben.

Voor de zeer kwetsbare ouders die zwanger zijn van een volgend kind en bij het eerdere kind(eren) ernstige opvoedproblemen hebben willen we het VoorZorg programma uitbreiden naar **VoorZorg 2**.

VoorZorg 2 wordt ontwikkeld op basis van de kernelementen van het VoorZorg programma, aangevuld met relevante elementen voor deze doelgroep, gebaseerd op literatuur, pretest informatie en input van zowel cliënten als VoorZorgverpleegkundigen.

Voor de uitvoering van VoorZorg 2 ontvangen VoorZorgverpleegkundigen een handreiking VoorZorg 2 en een aanvullende training. De uitvoering wordt tussen maart 2021 en mei 2024

begeleid door het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid en onderzocht (op effectiviteit en verbeterpunten) door het Verwey-Jonker Instituut.

Welke gezinnen komen in aanmerking voor VoorZorg 2?

Gezinnen welke te maken hebben met een cumulatie van risicofactoren in het heden en verleden, welke één kind of meerdere kinderen hebben waarbij sprake is van ernstige opvoedproblemen, de vrouw minder dan 28 weken zwanger is en open lijkt te staan voor een begeleiding om dit kind (en eventueel de oudere kinderen) betere kansen te geven komen in aanmerking voor VoorZorg 2.

De VoorZorg begeleiding bestaat uit een intensief gestructureerd verpleegkundig huisbezoeken programma, waarbij de wensen en mogelijkheden van het gezin gevolgd worden en begeleiding op alle levenssterreinen plaatsvindt. Daar waar nodig worden andere hulpverleners op specifieke deelgebieden gevraagd hulp te bieden.

VoorZorg 2 begeleiding start vroeg in de zwangerschap (< 28 weken) en duurt tot het kindje twee jaar wordt. Juist door de langdurige intensieve begeleiding (gemiddeld één huisbezoek per twee weken) kan de cliënt gewoontes veranderen en zich nieuwe (opvoed)vaardigheden eigen maken.

VoorZorg 2 op vrijwillige basis

Deelname aan VoorZorg 2 is altijd op vrijwillige basis van de cliënt; alleen als de cliënt achter de ondersteuning van VoorZorg kan staan, kan het gezin de juiste support benutten. Ook is het belangrijk dat er een 'klik' is tussen de cliënt en de VoorZorgverpleegkundige. Het programma start daarom met een uitgebreid kennismakingsgesprek, waarbij de cliënt haar situatie uit kan leggen en de VoorZorgverpleegkundige het programma kan verduidelijken. Het kennismakingsgesprek is, als VoorZorg 2 wordt ingezet, tevens de start van het programma.

Andere betrokkenen

VoorZorg werkt nauw samen met professionals die bij het gezin betrokken zijn, en indien mogelijk ook met de informele steun rond een gezin. Belangrijk is dat de cliënt/het gezin altijd centraal staan, en dat VoorZorg altijd samen met de cliënt kijkt wat de wensen en mogelijkheden zijn. Tussen cliënt en VoorZorgverpleegkundige bestaat een vertrouwensrelatie, en gezinnen worden rechtstreeks betrokken, ook bij overleg met externen.

VoorZorg 2 ontwikkeling en onderzoek

Sinds mei 2020 heeft het NCJ VoorZorg 2 ontwikkeld, en ligt er een concept handreiking VoorZorg 2. In maart 2021 wordt gestart met de uitvoering, en kunnen potentiële VoorZorg 2 cliënten gemeld worden bij de lokale JGZ organisatie welke VoorZorg uitvoert.

De cliënten worden geïncludeerd in een onderzoekstraject, waarbij ook de geboortezorg, het informele netwerk en eventueel andere hulpverleners, in overleg met de cliënt, betrokken worden. Uiteraard worden alle gegevens anoniem verwerkt, en heeft de cliënt altijd toestemming gegeven voor de contacten.

Naast dit onderzoekstraject wordt VoorZorg 2 uitgevoerd conform de Handreiking VoorZorg 2 en bijbehorende instructie mappen en materiaal voor de cliënten.

Kosten

De financiering van VoorZorg 2 cliënten is conform VoorZorg; de kosten voor materiaalontwikkeling, training, begeleiding en onderzoek worden gefinancierd door ZonMw.

Vragen?

Bij vragen over een aanmelding kunt u het beste contact opnemen met de lokale VoorZorg organisatie:

Naam organisatie:

E-mail VoorZorg:

Telefonische bereikbaarheid VoorZorg:

Bij vragen over **de inhoud** van VoorZorg 2:

www.voorzorg.info;

e-mail: voorzorg@ncj.nl;

Bij vragen over **het onderzoek** VoorZorg 2:

Verwey-Jonker Instituut;

email: FSondeijker@verwey-jonker.nl